

Anonymizovaná verzia

Preklad

C-361/24 – 1

Vec C-361/24 [Grecniaka]ⁱ

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

17. máj 2024

Vnútroštátny súd:

Oberster Gerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

26. apríl 2024

Navrhovateľ opravného prostriedku „Revisionsrekurs“:

RX

Odporca v konaní o opravnom prostriedku „Revisionsrekurs“:

FZ

VT

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[omissis]

Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) prijal [omissis] vo veci starostlivosti o maloletých 1. FZ a 2. VT, [omissis], oboch zastúpených matkou [omissis], pre predbežné výživné podľa § 382 bodu 8 písm. a) EO, na základe opravného prostriedku „Revisionsrekurs“ otca RX, [omissis], proti rozhodnutiu Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Krajinský civilný súd Viedeň, Rakúsko) ako odvolacieho súdu zo 14. júna 2023, GZ 42 R 11/23p-4, ktorým bolo potvrdené uznesenie Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň, Rakúsko) z 19. septembra 2022, GZ 83 Pu 137/21y-31, [omissis] toto

rozhodnutie:

I. Súdnemu dvoru Európskej únie sa na základe článku 267 ZFEÚ predkladá návrh na začatie prejudiciálneho konania o týchto otázkach:

1. Má sa článok 12 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1) (ďalej len „nariadenie č. 4/2009“) vykladať v tom zmysle, že dve konania „medzi rovnakými účastníkmi“ zakladajú prekážku začatej veci, ak v jednom konaní maloletí uplatňujú voči otcovi nárok na zaplatenie súčasného výživného a v druhom konaní sa otec okrem návrhu na rozvod manželstva s matkou maloletých domáha aj určenia svojej vyživovacej povinnosti voči maloletým, hoci maloletí nie sú v rozvodovom konaní ani navrhovateľmi, ani odporcami?

2.a) Má sa článok 12 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že o konanie „v tej istej veci“ ide vtedy, ak v jednom konaní maloleté deti uplatňujú svoj nárok na súčasné výživné s okamžitou účinnosťou a v druhom konaní sa otec domáha nielen rozvodu manželstva s matkou, ale aj určenia svojej povinnosti platiť maloletým deťom súčasné výživné v dôsledku rozvodu, t. j. na budúce obdobie, ktorého začiatok ešte nemožno predpovedať?

2.b) Je pre toto posúdenie relevantné, či je súčasné výživné požadované maloletými deťmi formálne časovo obmedzené ukončením rozvodového konania?

2.c) Je odpoveď na dve otázky 2.a) a 2.b) odlišná, ak maloletí žiadajú o súčasné výživné vo forme predbežného opatrenia?

2.d) Záleží na tom, či je prekrývanie období vylúčené už podľa znenia návrhu, alebo je len prakticky nepravdepodobné, pretože nárok na predbežné výživné priznaný v Rakúsku je časovo obmedzený, pričom ukončenie rakúskeho (hlavného) konania o výživnom je pozastavené až do rozhodnutia o právomoci v poľskom rozvodovom konaní?

3. Má sa článok 14 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že v prípade prebiehajúceho hlavného konania môže navrhovateľ podať návrh na začatie konania o predbežnom ochrannom opatrení podľa článku 14 na všetkých súdoch podľa článku 3 a nasl. nariadenia č. 4/2009, hoci tieto súdy mu už nie sú k dispozícii pre (ďalšie) hlavné konanie z dôvodu, že hlavné konanie už bolo začaté, a prekážky začatej veci, ktorá tým vznikla v zmysle článku 12?

4. Ak je odpoveď na otázku 3 záporná: Má sa článok 14 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že navrhovateľ môže podať návrh na vydanie predbežného ochranného opatrenia podľa článku 14 aj na súde, ktorý už začal hlavné konanie, ale ktorý v súčasnosti prerušil konanie z dôvodu skoršie podaného návrhu na začatie hlavného konania a prekážky začatej veci v zmysle článku 12, ktorá v dôsledku toho vznikla?

5. Ak je odpoveď na otázku 3 záporná: Má sa článok 14 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia, vrátane ochranného opatrenia, možno podať na súd, ktorý má právomoc na základe vnútroštátnej právnej úpravy len vtedy, ak existuje skutočná súvislosť medzi požadovaným opatrením a miestnou príslušnosťou v zmysle rozsudku vo veci C-391/95 *van Uden a vo veci C-125/79 Denilauler/S.N.C. Couchet Frères*?

Ak áno, existujú okrem úspech zaručujúcemu výkonu rozhodnutia v tomto členskom štáte aj iné kritériá skutočného prepojenia (v tomto prípade najmä miesto pobytu maloletých, ktorí podali návrh; existujúce prerušené hlavné konanie [začaté] na základe návrhu maloletých; miesto pobytu odporcu v čase začatia prerušeného hlavného konania na základe návrhu maloletých)?

6. Ak je odpoveď na otázku 3 záporná: Má sa článok 5 nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že účasť otca bez námietky absencie právomoci v konaní o predbežnom výživnom medzi manželmi má účinky účasti aj v konaní o predbežnom výživnom na deti, ak sú všetky nároky na výživné založené na opustení rodiny otcom/manželom a sú predmetom toho istého rozvodového konania, ktoré je dôvodom pre prekážku začatej veci, ale ochranné opatrenia týkajúce sa výživného sa majú z dôvodov vnútroštátneho práva uplatniť v rôznych druhoch konaní?

III [omissis] [Prerušenie konania]

Odôvodnenie:

Ad I. Návrh na začatie prejudiciálneho konania:

A. Východisková situácia:

- 1 Rodičia oboch maloletých detí sú stále manželia, ale žijú oddelene. Všetky zúčastnené strany sú poľskými štátnymi príslušníkmi a posledné spoločné

bydlisko mali vo Viedni, kde sa narodili aj maloletí. O vyživovacej povinnosti otca voči obom maloletým deťom zatiaľ súd nerozhodol.

- 2 Dňa 24. augusta 2021 podali maloletí, zastúpení svojou matkou, na Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) v mimosporovom konaní pod spisovou značkou 83 Pu 137/21y návrh na uloženie povinnosti ich otcovi platiť mesačné výživné od 1. augusta 2021. Ten sa v polovici mája 2021 odsťahoval zo spoločného bytu rodiny vo Viedni a neplatil pravidelné výživné.
- 3 Otec namietal, že hoci po presťahovaní stále žije vo Viedni, už 4. augusta 2021 podal na Krajskom súde Krakov v Poľsku pod číslom XI C 2299/21 návrh na rozvod manželstva, ktorého predmetom bolo aj určenie výživného pre matku a dve maloleté deti. Medzinárodná právomoc Krajského súdu Krakov na konanie o rozvod manželstva vyplývala zo spoločnej štátnej príslušnosti manželov v súlade s článkom 3 ods. 1 písm. b) nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ES 2201/2003). Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) by mal odmietnuť vykonávať svoju právomoc v prospech Krajského súdu Krakov z dôvodu prekážky začatej veci podľa článku 12 ods. 2 nariadenia č. 4/2009 a zamietnuť návrh maloletých na výživné; subsidiárne by mal konanie prerušiť z dôvodu vecnej súvislosti, kým Krajský súd Krakov právoplatne nerozhodne o právomoci podľa článku 13 ods. 1 a 2 nariadenia Brusel I.
- 4 Matka tiež podala 14. septembra 2021 žalobu o rozvod manželstva, ale na Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) v sporovom občianskoprávnom konaní pod spisovou značkou 83 C 34/21w. Žaloba bola žalovanému doručená 29. septembra 2021.
- 5 Uznesením z 25. októbra 2021 Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) prerušil konanie o výživnom na maloletých podľa 83 Pu 137/21y a uznesením z 1. marca 2022 konanie o rozvode rodičov podľa 83 C 34/21w podľa článku 12 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 až do určenia právomoci Krajského súdu Krakov, ktorý vo veci začal konať ako prvý.
- 6 Rozhodnutie Krajského súdu Krakov o právomoci zatiaľ nie je známe; 15. novembra 2023 bola doručená žiadosť Krajského súdu Krakov o informáciu o stave rozvodového konania v Rakúsku.

B. Postoje strán a predchádzajúce konania o predbežnom výživnom na maloletých:

- 7 Dňa 14. apríla 2022 podali maloletí v rámci mimosporového konania o výživnom na Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) pod spisovou značkou 83 Pu 137/21y, opäť zastúpení matkou, návrh na uloženie

povinnosti otcovi platiť **predbežné** výživné vo výške 650 eur na každé dieťa od 1. mája 2022 podľa § 382 ods. 1 bodu 8 písm. a) EO.

- 8 Otec namietal absenciu medzinárodnej právomoci prvostupňového súdu aj na určenie predbežného výživného. Podľa otca je medzinárodná právomoc na vydanie predbežného opatrenia podľa článku 14 nariadenia č. 4/2009 primárne v mieste, kde sa rozhoduje vo veci samej, v tomto prípade v Krakove. Ani z rakúskeho práva nevyplýva právomoc: § 387 ods. 1 EO sa vzťahuje len na vnútroštátne súdy, § 387 ods. 2 EO sa vzťahuje na súd výkonu, v tomto prípade súd v mieste bydliska otca (teraz) vo Varšave. Návrh maloletých bol zneužitím práva, pretože otec sa v januári 2022 vrátil z Viedne do Poľska, ale matka sa tajne a svojvoľne rozhodla zostať s maloletými v Rakúsku. Požadované výživné tiež presahuje finančné možnosti otca.
- 9 Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) ako súd prvého stupňa a Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Krajinský civilný súd Viedeň, Rakúsko) ako odvolací súd 1. potvrdili medzinárodnú právomoc Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) podľa článku 14 nariadenia č. 4/2009 pre konanie o predbežnom výživnom maloletých detí; 2. uložili otcovi povinnosť platiť predbežné mesačné výživné vo výške 365 eur na každé dieťa od 1. mája 2022 do skončenia konania o výživnom 83 Pu 137/21y na Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) začatého návrhom z 24. augusta 2021; a zamietli návrh vo zvyšnej časti na zaplatenie ďalších 265 eur na každé dieťa. Prerušenie hlavného konania 83 Pu 137/21y nebráni vydaniu predbežného opatrenia súdom podľa obvyklého pobytu maloletých detí (článok 14 v spojení s článkom 3 písm. b) nariadenia č. 4/2009). Neexistujú ani žiadne náznaky zneužívajúceho správania zo strany maloletých (a nie ich matky). Na základe zisteného príjmu a ďalších povinností otca v oblasti starostlivosti by maloletí mali nárok na 11 % zdaniteľného príjmu.
- 10 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Krajinský civilný súd Viedeň) pripustil opravný prostriedok „Revisionsrekurs“ na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd), pretože neexistovala judikatúra najvyššieho súdu k otázke predbežného opatrenia v konaní o výživnom na dieťa po prerušení konania o výživnom podľa článku 12 ods. 1 nariadenia č. 4/2009.
- 11 Otec vo svojom opravnom prostriedku „Revisionsrekurs“ na Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) ako súd rozhodujúci na poslednom stupni žiada, aby bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušené a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na nové konanie, prípadne aby bol návrh maloletých zamietnutý z dôvodu absencie právomoci, prípadne aby bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené a vec bola vrátená súdu prvého stupňa. Okrem toho navrhuje, aby sa na Súdny dvor Európskej únie („SDEÚ“) podal návrh na začatie prejudiciálneho konania o otázke týkajúcej sa medzinárodnej právomoci.
- 12 Súbežný návrh otca na odklad alebo pozastavenie vykonateľnosti rozhodnutia o predbežnom výživnom príslušný Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd

Innere Stadt Viedeň) zamietol, takže jeho predbežné opatrenie o výživnom na maloletých je v súčasnosti vykonateľné.

- 13 Maloletí navrhujú, aby Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) odmietol alebo zamietol opravný prostriedok „Revisionsrekurs“ otca.

C. Príslušné právne ustanovenia

- 14 1 Článok 3 nariadenia č. 4/2009 znie:

„Všeobecné ustanovenia o právomoci

V členských štátoch je právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti daná

a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, alebo

b) súdu podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného, alebo

c) súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o osobnom stave, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov, alebo

d) súdu, ktorý má podľa svojho právneho poriadku právomoc konať o rodičovských právach a povinnostiach, ak vec týkajúca sa vyživovacej povinnosti je spojená s týmto konaním, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov.“

- 15 2 Článok 5 nariadenia č. 4/2009 znie:

„Právomoc založená na účasti odporcu

Okrem právomoci založenej na iných ustanoveniach tohto nariadenia má právomoc súd členského štátu vtedy, ak sa odporca zúčastní konania. To neplatí, ak sa odporca zúčastní konania len, aby namietol absenciu právomoci.“

- 16 3 Článok 12 nariadenia č. 4/2009 znie:

„Prekážka začatej veci

1. Ak sa v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi vedú konania na súdoch rôznych členských štátov, každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, aj bez návrhu preruší konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý.

2. Keď sa potvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý, každý iný súd odmietne vykonávať svoju právomoc v prospech tohto súdu.“

- 17 4 Článok 14 nariadenia č. 4/2009 znie:

„Predbežné opatrenia vrátane ochranných opatrení

Súdom členského štátu možno podať návrh na vydanie predbežných opatrení vrátane ochranných opatrení, ktoré sú dostupné podľa právneho poriadku tohto štátu, aj keby podľa tohto nariadenia mali právomoc rozhodovať vo veci samej súdy iného členského štátu.“

- 18 **5** § 382 bod 8 písm. a) EO (österreichische Exekutionsordnung [rakúsky exekučný poriadok]) znie:

Zabezpečovacie prostriedky

§ (382) Zabezpečovacie prostriedky, ktoré môže súd nariadiť na návrh v závislosti od povahy účelu, ktorý sa má v konkrétnom prípade dosiahnuť, sú najmä

...

8.a) určenie predbežného výživného, ktoré má platiť jeden z manželov alebo rozvedený manžel druhému manželovi alebo jeden z rodičov svojmu dieťaťu, v každom prípade v súvislosti s konaním o platenie výživného; v prípade vyživovacej povinnosti otca nemanželského dieťaťa sa to uplatní len vtedy, ak bolo určené otcovstvo; v prípade výživného manžela alebo dieťaťa narodeného v manželstve postačuje spojenie s konaním o rozvod, anulovanie alebo vyhlásenie manželstva za neplatné.

- 19 **6** § 387 EO (österreichische Exekutionsordnung [rakúsky exekučný poriadok]) znie:

Príslušnosť

(1) Ak tento zákon neustanovuje inak, súd, na ktorom v čase podania prvého návrhu prebieha hlavné konanie alebo exekučné konanie, v súvislosti s ktorým sa má vydať opatrenie, je príslušný schvaľovať predbežné opatrenia, vydávať príkazy potrebné na ich vykonanie a prejednávať ďalšie návrhy a konania vyplývajúce z týchto opatrení.

(2) Ak sa o takéto opatrenia požiada pred začatím súdneho konania alebo po jeho právoplatnom skončení, ale pred začatím výkonu, je na uvedené povolenia[,] príkazy, žiadosti a pojednávania príslušný okresný súd, v ktorého obvode má odporca ohrozenej strany v čase podania prvého návrhu všeobecnú miestnu príslušnosť v sporovom súdnom konaní, ak však takéto miesto príslušnosti nemá v tuzemsku, vnútroštátny okresný súd, v ktorého obvode sa nachádza vec, v súvislosti s ktorou sa má vydať opatrenie, alebo v ktorého obvode má povinná tretia strana bydlisko, sídlo alebo pobyt, alebo v ktorého obvode sa má uskutočniť úkon slúžiaci výkonu predbežného opatrenia.

(3) Odchylné od odseku 2 je súd, ktorý by bol príslušný na konanie vo veci samej, príslušný aj v týchto prípadoch, ak sa konanie týka predbežného opatrenia podľa

§ 382 bodu 8 [poznámka: t. j. predbežného opatrenia na výživné] alebo konania o nekalej súťaži podľa Urheberrechtsgesetz (autorský zákon) alebo podľa § 28 až 30 Konsumentenschutzgesetz (zákon o ochrane spotrebiteľa).

(4) ...

D. Odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru

1. Uplatniteľnosť nariadenia č. 4/2009

- 20 **1.1** Od 18. júna 2011 sa uplatňuje nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (článok 76 nariadenia č. 4/2009).
- 21 Rakúsko a Poľsko sú členské štáty, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, čo znamená, že má prednosť pred dvojstrannými a mnohostrannými dohodami v súlade s článkom 69 ods. 2 nariadenia č. 4/2009.
- 22 **1.2** Vecná pôsobnosť nariadenia č. 4/2009 zahŕňa všetku vyživovaciu povinnosť, „vyplývajúcu z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva“ (článok 1 ods. 1 nariadenia č. 4/2009), a teda aj peňažnú vyživovaciu povinnosť otca.
- 23 **1.3** Podľa článku 75 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 sa nariadenie vzťahuje na všetky konania začaté po 18. júni 2011.

2. K otázke 1: Totožnosť účastníkov

- 24 **2.1** Otec ako navrhovateľ podal na Krajský súd Krakov návrh na rozvod manželstva proti matke ako odporkyni. Nezaopatrené maloleté deti nie sú účastníkmi poľského rozvodového konania svojich rodičov, ale otcov návrh na rozvod manželstva je zameraný aj na určenie výživného na jeho deti.
- 25 **2.2** Pojem „*medzi rovnakými účastníkmi*“ v článku 12 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 sa má definovať autonómne. Podľa judikatúry Súdneho dvora o článku 21 Bruselského dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach s rovnakým obsahom sa totožnosť strán výnimočne predpokladá aj vtedy, ak strany síce nie sú v právnom spore totožné, ale záujmy strán, pokiaľ ide o predmet dvoch právnych sporov, sa zhodujú do takej miery, že rozsudok vydaný v prospech alebo neprospech jednej strany by mal právne účinky voči druhej strane (SDEÚ C-351/96, *Drouot/CMII*, bod 19).
- 26 **2.3** V literatúre sa preto uvádza, že totožnosť účastníkov by sa mala predpokladať aj v prípade konania o výživnom, ak je dieťa účastníkom v jednom konaní a rodič

vedie konanie za dieťa v druhom konaní (t. j. vo vlastnom mene v záujme práv dieťaťa), pokiaľ rozhodnutie pôsobí v prospech a neprospech dieťaťa (*Andrae v Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV [2010], článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 4; *Fuchs v Gitschthaler*, „Internationales Familienrecht“ [2019], článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 10; *Weber v Mayr*, „Europäisches Zivilverfahrensrecht“ [2023], bod 6.239; *Reuß v Geimer/Schütze*, „Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen“ [66. doplnenie, január 2023], článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 8; *Lipp v „MKFamFG“* [2019] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 8).

- 27 **2.4** Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) preto 6. júna 2013 podal príslušný návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci 6 Ob 240/12f = SDEÚ C-442/13, *Nagy*. Šiesty senát vzal tento návrh späť uznesením z 26. mája 2014 po tom, ako bolo maďarské rozvodové konanie, ktoré sa týkalo aj výživného na dieťa, vyhlásené za skončené na základe návrhu otca z 28. marca 2014 (pozri 6 Ob 99/14y).
- 28 **2.5** Otázka, či sa článok 12 nariadenia č. 4/2009 uplatňuje v prípade, ak sa otec domáha určenia svojej vyživovacej povinnosti voči dieťaťu v prebiehajúcom rozvodovom konaní a dieťa si uplatňuje svoj nárok na výživné voči otcovi v inom konaní, teda ešte nebola v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie jednoznačne vyriešená.

3. K otázke 2: Totožnosť nárokov

- 29 **3.1** V poľskom konaní otec žiada o rozvod manželstva, určenie miesta pobytu detí a výšky svojej vyživovacej povinnosti. Predmetom poľského konania je teda zrejme (len) nárok na výživné maloletých detí po rozvode rodičov, ktorý je ešte v budúcnosti.
- 30 V rakúskom konaní maloletí pôvodne žiadali, aby bol otec povinný platiť mesačné výživné od 1. augusta 2021. Po prerušení tohto konania v súlade s článkom 12 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 teraz žiadajú o vydanie predbežného opatrenia, ktorým by bol otec povinný platiť predbežné výživné od 1. mája 2022. Podľa vydaného predbežného opatrenia sa táto povinnosť uplatňuje najdlhšie do skončenia rakúskeho konania o výživnom.
- 31 **3.2** Súdny dvor určuje totožnosť nárokov pri autonómnom výklade nariadenia podľa účelu nariadenia (pozri vec 144/86, *Gubisch Maschinenfabrik/Palumbo*, bod 11; C-406/92, *The Tetry/The Maciej Rataj*, bod 30). Potvrďuje totožnosť, ak predmet a základ žalôb alebo návrhov na začatie konania sú totožné (pozri RS0118405). „Predmetom“ sa myslí účel žaloby alebo návrhu na začatie konania a zahŕňa aj predbežné otázky, ktoré sa neskôr premietnu do podporných dôvodov rozhodnutia (vec 144/86, *Gubisch Maschinenfabrik/Palumbo*, bod 16). Súdny dvor chápe pojem „základ“ ako skutkový stav veci a normy, ktoré podporujú nárok (C-406/92, *Tetry/The Maciej Rataj*, bod 39). V tomto kontexte však „normy“ neodkazujú na konkrétne ustanovenie rozhodného hmotného práva, ale

- skôr na právnu otázku, na ktorú treba odpovedať (*Fuchs v Gitschthaler*, „Internationales Familienrecht“ [2019] článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 11 s ďalšími odkazmi).
- 32 Na rozdiel od vzťahu medzi manželmi sa vzťah medzi rodičmi a deťmi rozvodom rodičov zásadne nemení. Určenie výživného pre dieťa voči tomu z rodičov, ktorý neposkytuje naturálne plnenie tým, že sa stará o dieťa vo svojej domácnosti, preto slúži na zabezpečenie dieťaťa bez ohľadu na existenciu manželstva rodičov. „Základom“ nárokov maloletých detí na výživné v konaní pred Krajským súdom Krakov a Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) je teda rovnaká životná okolnosť, t. j. rovnaký vyživovací vzťah vyplývajúci z konkrétneho rodinnoprávneho vzťahu.
- 33 **3.3** Najmä v sporoch o výživné sa však obdobie trvania nároku na výživné považuje za základné kritérium na určenie totožnosti predmetu sporu. Podstatou sporu o výživné je to, či, v akej výške a za aké obdobie jedna strana dlhuje druhej strane výživné (pozri RS0118405 [T2] o tzv. „teórii alebo téze kľúčovej otázky“).
- 34 V literatúre sa preto uvádza, že litispendencia môže existovať v oboch konaniach len vtedy, ak sa obdobia zhodujú (*Fuchs v Gitschthaler*, „Internationales Familienrecht“ [2019] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 14; *Fucik v Fasching/Konecny*³ [2010] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 2; *Lipp v „MKFamFG“* [2019], článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 9; *Andrae v Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV [2010] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 7). Podľa *Lippa* možno preto odlišiť výživné pri rozluke od výživného po ukončení manželstva aj bez toho, aby bolo potrebné problematické odvolávanie sa na jeho hmotnoprávny základ (*Lipp v „MKFamFG“* [2019] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 9).
- 35 Na druhej strane *Weber* predpokladá totožnosť nárokov aj vtedy, ak v jednom konaní dieťa uplatňuje svoj nárok na zaplatenie výživného za minulé obdobie a súčasného výživného voči otcovi a otec sa v rozvodovom konaní domáha určenia svojej vyživovacej povinnosti voči dieťaťu a zaplatenia výživného matke za obdobie po rozvode (*Weber v Mayr*, „Europäisches Zivilverfahrensrecht“ [2023], bod 6.243).
- 36 **3.4** Otázka 2.a), či a v akom rozsahu sa má potvrdiť prekážka začatej veci podľa článku 12 nariadenia č. 4/2009, ak sa otec v prebiehajúcom rozvodovom konaní domáha určenia svojej vyživovacej povinnosti voči dieťaťu v dôsledku rozvodu a v inom konaní sa dieťa domáha platenia súčasného výživného od otca, zatiaľ nebola v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie jednoznačne vyriešená.
- 37 **3.5** Okrem toho sa vynára otázka 2.b), akú relevanciu má v tejto súvislosti znenie žiadosti dieťaťa o výživné – napríklad, ak nie je výslovne formulovaná tak, že žiada len o platenie súčasného výživného do ukončenia rozvodového konania rodičov.

- 38 **3.6** V nemecky písanej literatúre sa zastáva názor, že ustanovenia o procesnej koordinácii (články 12 a 13 nariadenia č. 4/2009) sa týkajú len vzťahu medzi konaniami vo veci samej. Naopak, vzťah medzi konaním vo veci samej a predbežným opatrením nie je upravený (*Weber v Mayr*, „Europäisches Zivilverfahrensrecht“² [2023], bod 6.235; *Andrae v Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV [2010] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 8; *Hausmann v Hausmann*, „Internationales und Europäisches Familienrecht“ [2024] C. „Unterhaltsachen“ [Prípady týkajúce sa výživného], bod 281).
- 39 Tento názor zodpovedá aj judikatúre a doktríne týkajúcej sa nariadenia [omissis] Brusel Ia z roku 2012 a jeho predchodcu nariadenia Brusel I (*Geimer v Geimer/Schütze*, „Europäisches Zivilverfahrensrecht“⁴ [2020] článok 29 nariadenia Brusel I, bod 76 a nasl. s ďalšími odkazmi; *Gottwald v „MüKommZPO“*⁶, článok 29 nariadenia Brusel Ia, bod 17; *Wallner-Friedl v Czernich/Kodek/Mayr*, článok 29 nariadenia Brusel Ia z roku 2012, body 19, 28; 4 Ob 118/06s [bod 4.1]; 4 Ob 273/01b), ako aj na porovnateľné ustanovenia iných nariadení (napr. článok 17 nariadenia 2016/1103: *Gottwald v „MüKommBGB“*⁹, článok 17 nariadenia 2016/1103, bod 6; *Weber v Gitschthaler*, IFR, článok 17 nariadenia 2016/1103, bod 8).
- 40 Podľa tohto názoru konanie o predbežnom opatrení, aj keď sa týka návrhu na nariadenie predbežného plnenia, nebráni začatiu hlavného konania v inom členskom štáte a naopak (*Hausmann v Hausmann*, „Internationales und Europäisches Familienrecht“³ [2024] C. „Unterhaltsachen“ [Prípady týkajúce sa výživného], bod 281).
- 41 Tento názor by tiež zabezpečil, aby si maloletí mohli zabezpečiť živobytie aspoň podaním návrhu v krajine svojho bydliska, ak (ako to bolo v tomto prípade po celé roky) nie je známe rozhodnutie o právomoci súdu, ktorý začal konať ako prvý vo veci samej.
- 42 Otázka 2.c), či sa judikatúra o neuplatniteľnosti pravidiel procesnej koordinácie na vzťah medzi konaním vo veci samej a predbežným opatrením, ktorá sa ustálila pre iné nariadenia, vzťahuje aj na nariadenie č. 4/2009, nebola v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie zatiaľ jednoznačne vyriešená.
- 43 **3.7** V tomto prípade existuje ďalšia zvláštnosť, že predbežné výživné určené rakúskymi súdmi je časovo obmedzené do konca trvania rakúskeho konania o výživnom, ale nie je spojené s určením výživného v poľskom rozvodovom konaní. Ak Krajský súd Krakov nerozhodne o príslušnosti skôr, ako vydá právoplatné rozhodnutie o výživnom na maloletých, alebo ak sa Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) nedozvie o už vydanom rozhodnutí o právomoci, potom konanie o výživnom na maloletých zostáva v Rakúsku podľa 83 Pu 137/21y neukončené a povinnosť platiť predbežné výživné zostáva v platnosti. To môže viesť k časovému prekryvaniu predbežného výživného podľa rakúskych súdov a výživného určeného v dôsledku rozvodového konania v Poľsku.

- 44 Z toho vyplýva otázka 2.d) týkajúca sa totožnosti nároku z dôvodu možného časového prekryvania rakúskeho predbežného výživného na maloleté deti a poľského výživného na maloleté deti v dôsledku rozvodu, ktorá zatiaľ nebola v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie jednoznačne vyriešená.

4. K otázke 3: Medzinárodná právomoc na vydanie predbežného opatrenia na základe článku 14 v spojení s fiktívnou právomocou podľa článku 3 nariadenia č. 4/2009?

- 45 **4.1** Podľa jeho vyjadrenia sa otec vrátil do Poľska v januári 2022. V čase podania návrhu na predbežné výživné 14. apríla 2022 mali preto maloleté deti, ale nie otec, bydlisko v obvode Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň).
- 46 **4.2** Článok 14 nariadenia č. 4/2009 vytvára výnimku z (taxatívneho) európskeho systému právomoci vo veciach týkajúcich sa vyživovacej povinnosti. Napriek odchyľnej právomoci podľa článku 3 a nasl. nariadenia č. 4/2009 sú popri súde rozhodujúcom o veci samej tiež súde ostatných členských štátov oprávnené vydať predbežné opatrenie v súlade s ich vnútroštátnym procesným právom (dvojitý systém právomoci). Ohrozená strana má preto právo voľby, či sa dovolá právomoci súdu rozhodujúceho vo veci samej založenej na súvislosti vecí na základe nariadenia č. 4/2009 alebo súdu rozhodujúceho o opatreniach (pozri *Weber v Mayr*, „Europäisches Zivilverfahrensrecht“² [2023], bod 6.262).
- 47 **4.3** V literatúre sa však vyskytujú rôzne názory na to, či sú na to všetky fóra uvedené v článku 3 a nasl. nariadenia č. 4/2009, alebo len tie, ktoré existujú podľa vnútroštátneho práva.
- 48 Niektorí autori zastávajú názor, že medzinárodná súdna právomoc pre predbežné opatrenie sa už nemôže zakladať na článku 3 a nasl. nariadenia č. 4/2009, ak v čase podania návrhu už podľa nariadenia č. 4/2009 prebieha konanie vo veci samej na súde členského štátu. V takom prípade by konaniu v inom členskom štáte bránila prekážka začatej veci podľa článku 12 nariadenia č. 4/2009, čo znamená, že právomoc iných súdov pre predbežné opatrenie by mohla byť založená len na základe *lex fori*, t.j. podľa vnútroštátneho práva (*Fuchs v Gitschthaler*, „Internationales Familienrecht“ [2019], článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 2 s odkazom na *Andrae v Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV [2010], článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 11; *Reuß v Geimer/Schütze*, „Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen“ [66. doplnenie, január 2023], článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 8; *Sieghörtner v Hahne/Schlögel/Schlünder*, „BeckOKFamG“⁴⁹ [2024], článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 5).
- 49 Naopak, iní autori sa domnievajú, že aj po začatí konania vo veci samej majú všetky súde uvedené v článku 3 a nasl. nariadenia č. 4/2009 medzinárodnú právomoc pre predbežné opatrenia (*Weber v Mayr*, „Europäisches Zivilverfahrensrecht“² [2023], bod 6.267; *Henrich v Born*, „Unterhaltsrecht“ [64. doplnenie, október 2023] kap. 33, bod 2; *Hausmann v Hausmann*, „Internationales

und Europäisches Familienrecht“⁴³ [2024] C. „Unterhaltssachen“ [Prípady týkajúce sa výživného“, bod 3 12; *Lipp* v „MKFamFG“ [2019], článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 11). Preto je tiež prípustné, aby oprávnený na výživné podal návrh na vydanie predbežného opatrenia na súd svojho obvyklého pobytu a hlavné konanie začal na súde obvyklého pobytu povinného na výživné. To platí nielen pre zabezpečovacie opatrenia, ale aj pre príkazy na plnenie, aj keď povinnému na výživné hrozí, že bude zaťažený dvoma rozhodnutiami súčasne (*Weber v Mayr*, „Europäisches Zivilverfahrensrecht“⁴² [2023], bod 6.267).

- 50 Konkrétne *Henrich* uvádza nasledujúci príklad: Ak sa napríklad nemecká manželka, ktorá žila so svojím rakúskym manželom v Rakúsku, vráti do Nemecka a manžel následne podá návrh na rozvod v Rakúsku, manželka môže požiadať o predbežné rozhodnutie o výživnom nielen v prebiehajúcom rozvodovom konaní v Rakúsku (právomoc rakúskych súdov rozhodnúť o nároku na výživné vyplýva z článku 3 písm. c) nariadenia č. 4/2009 v spojení s článkom 3 ods. 1 písm. a) druhou zarážkou nariadenia Brusel II b, ale aj v Nemecku podľa článku 14 nariadenia č. 4/2009. Právomoc nemeckých súdov potrebná na vydanie predbežného opatrenia vyplýva z článku 3 písm. b) nariadenia č. 4/2009 – aj nemecké súdy by mali medzinárodnú právomoc na rozhodnutie vo veci samej (*Henrich v Born*, „Unterhaltsrecht“ [64. doplnenie, október 2023], kap. 33, bod 2).
- 51 V prípade potreby možno konanie o predbežnom opatrení podľa článku 13 nariadenia č. 4/2009 prerušiť aj vtedy, ak sa (dočasná) právna ochrana súdom rozhodujúcim vo veci samej javí ako vhodnejšia (*Hausmann v Hausmann*, „Internationales und Europäisches Familienrecht“⁴³ [2024] C. „Unterhaltssachen“ [Prípady týkajúce sa výživného], bod 312).
- 52 **4.4** Celkovo zostáva nevyriešená otázka, či sú všetky (tzv. fiktívne) jurisdikcie podľa článku 3 písm. b) nariadenia č. 4/2009 ľubovoľne k dispozícii pre predbežné konanie o ochrannom opatrení podľa článku 14.

5. K otázke 4: Právomoc súdu ako súdu rozhodujúcom o veci samej podľa článku 14 nariadenia č. 4/2009 napriek prerušeniu hlavného konania podľa článku 12 nariadenia č. 4/2009

- 53 **5.1** Na Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň), na ktorý sa maloletí obrátili s návrhom na vydanie predbežného opatrenia, sa predtým obrátili aj s návrhom na rozhodnutie vo veci samej. Toto konanie vo veci samej však bolo na niekoľko rokov prerušené, aby sa počkalo na kladné alebo záporné rozhodnutie o právomoci Krajského súdu Krakov.
- 54 **5.2** Najmä v takomto prípade sa preto vynára otázka, či, ak nie každý súd s fiktívnou právomocou podľa článku 3 a nasl. nariadenia č. 4/2009, tak aspoň súd, ktorý už začal konanie vo veci samej, môže mať právomoc v zmysle článku 14 nariadenia č. 4/2009 „podľa tohto nariadenia mali právomoc rozhodovať vo veci samej súdy iného členského štátu“ aj vtedy, ak prerušil

konanie z dôvodu skôr začatého konania vo veci samej pred iným súdom a súd, ktorý začal konať ako prvý, ešte nevydal rozhodnutie o právomoci.

6. K otázke 5: Medzinárodná súdna právomoc pre predbežné opatrenia na základe článku 14 v spojení s vnútroštátnym právom

- 55 6.1 Podľa rakúskeho práva má súd, na ktorom prebieha konanie vo veci samej v čase podania prvého návrhu, právomoc rozhodnúť o predbežnom výživnom rodičov na maloletých (§ 387 ods. I EO).
- 56 Podľa rakúskej judikatúry k vnútroštátnym prípadom stačí, aby podanie, ktorým sa začalo konanie, bolo predložené vnútroštátnemu súdu a nebolo zamietnuté a limine (RS0005066; k vnútroštátnej požiadavke: 6 Ob 142/19d [bod 2]), dokonca sa nevyžaduje ani litispendencia (RS0005090). Tieto minimálne požiadavky sú tu splnené v konaní 83 Pu 137/21y na Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň), hoci je v súčasnosti prerušené.
- 57 **6.2** S odkazom na judikatúru Súdneho dvora EÚ k Bruselskému dohovoru a nariadeniu Brusel I (C-391/95, *van Uden*; C-125/79, *Denlauler/S. N. C. Couchet Frères*) sa však podľa prevládajúcej doktríny v nemecky hovoriacich krajinách nepovažuje vnútroštátna právna úprava právomoci sama osebe za dostatočnú na potvrdenie právomoci vnútroštátnych súdov v konaní o predbežnom opatrení v rámci pôsobnosti nariadenia č. 4/2009. Vyžaduje tiež, aby existovala skutočná súvislosť medzi požadovaným opatrením a miestnou príslušnosťou (*Andrae v Rauscher*, EuZPR/EuIPR⁴ IV, článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 13; *Fuchs v Gitschthaler*, „Internationales Familienrecht“ článok 14 nariadenia č. 4/2009 bod 8; *Weber v Neumayr/Geroldinger*, „Internationales Zivilverfahrensrecht“, článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 9; *Hausmann v Hausmann*, „Internationales und Europäisches Familienrecht“³ [2024] C. Unterhaltssachen [Prípady týkajúce sa výživného], bod 308; *Reuß v Geimer/Schütze*, „Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen“ [66. doplnenie, január 2023] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 9). Požiadavka skutočného prepojenia zaručuje existenciu úzkej väzby medzi súdom a predbežným opatrením a zabezpečuje minimálnu úroveň ochrany odporcu ohrozenej strany, ktorý (avšak) nepodlieha jurisdikcii vo všetkých členských štátoch podľa ich autonómnych právnych systémov, ale len v tých členských štátoch, ktoré sa javia ako osobitne relevantné pre vydanie predbežných opatrení (*Simotta/Garber v Fasching/Konecny*³, článok 35 nariadenia Brusel I, bod 126/1).
- 58 Požiadavka skutočného vzťahu je v každom prípade splnená, ak je pravdepodobné, že výkon v tuzemsku bude úspešný (*Fuchs v Gitschthaler*, „Internationales Familienrecht“, článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 8; *Weber v Neumayr/Geroldinger*, „Internationales Zivilverfahrensrecht“, článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 9). Ak sa predbežné opatrenie týka pohľadávky, existuje skutočná súvislosť, ak je medzinárodná právomoc založená na bydlisku, sídle alebo obvyklom pobyte dlžníka – tretej strany (pozri aj *Weber v Mayer*,

„Europäisches Zivilverfahrensrecht“² [2023], bod 6.269; *Weber v Neumayr/Geroldinger*, „Internationales Zivilverfahrensrecht“ [2022], článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 9; *Simotta/Garber v Fasching/Konecny*³ [2022], článok 35 nariadenia Brusel I, bod 127 a nasl. s ďalšími odkazmi).

- 59 **6.3** Niektorí autori však kritizujú kritérium reálnej súvislosti ako problematické, pretože je ťažko uchopiteľné (*Geimer/Schütze*, „Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen“ [66. doplnenie, január 2023] článok 12 nariadenia č. 4/2009, bod 9 s odkazom na *Heinze*, Max Planck Private Law Research Paper No. 11/5 2011, 30 f)
- 60 Z tohto dôvodu sa aj Európska komisia vyslovila proti dodržiavaniu požiadavky skutočného prepojenia (Európska komisia KOM [2009] 175, 9). Namiesto toho sa vyslovila za analogické uplatnenie článku 20 ods. 2 nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000 z 29. mája 2000 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností k spoločným deťom manželov, aby sa opatrenia v inom štáte, ako je štát konania vo veci samej, prestali uplatňovať hneď, ako súd príslušný vo veci samej prijme opatrenia, ktoré považuje za primerané (KOM [2009] 175, 8; pozri aj *Fucik v Fasching/Konecny*³ [2010], článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 4 a *Andrae v Rauscher*, EuZPR [2010], článok 14 nariadenia č. 4/2009, bod 10, ktorý potvrdzuje analogické uplatnenie v prípade dvojitych ochranných nariadení).
- 61 **6.4** To, či v tomto konaní existuje skutočná súvislosť medzi požadovaným predbežným výživným a miestnou príslušnosťou v zmysle vyššie uvedeného, nemožno na základe doteraz zistených skutočností spoľahlivo posúdiť. Predovšetkým neexistujú žiadne zistenia týkajúce sa exekvovateľného majetku odporcu v Rakúsku.
- 62 Zrušenie rozhodnutia, zo strany Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd), o doplnení skutkového stavu prvostupňovým súdom si však vyžaduje objasnenie otázky, či vôbec je skutočná súvislosť medzi požadovaným opatrením a územnou príslušnosťou predpokladom právomoci podľa článku 14 nariadenia č. 4/2009 v spojení s vnútroštátnymi ustanoveniami. V prípade kladnej odpovede by bolo potrebné zvážiť, či túto reálnu súvislosť možno v prejednávanej veci potvrdiť aj na základe iných skutkových okolností (napr. bydlisko maloletých žiadateľov; prebiehajúce prerušené konanie vo veci samej; bydlisko odporcu v čase začatia prerušeného konania vo veci samej 83 Pu 137/21y).

7. K otázke 6: Relevantnosť účasti otca bez námietky absencie právomoci v rakúskom konaní o predbežnom výživnom medzi manželmi

- 63 **7.1** Napokon skutkové okolnosti prípadu, ktorý sa tu posudzuje, majú túto osobitnú črtu: Nielen obaja maloletí, ale aj matka podala návrh na predbežné výživné na Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň). Ide o samostatné konanie pod spisovou značkou 83 C 5/22g, pretože nároky

manželov na výživné sa v Rakúsku musia uplatňovať v sporovom konaní, zatiaľ čo výživné na maloleté deti sa musí uplatňovať v nesporovom konaní.

- 64 Otec návrh matky prijal bez námietky absencie právomoci súdu, takže Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) napokon v rozsudku 4 Ob 151/23v (iFamZ 2023/262 [Fucik]) potvrdil medzinárodnú právomoc Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Okresný súd Innere Stadt Viedeň) vydať predbežné opatrenie na priznanie výživného medzi manželmi podľa článku 5 nariadenia č. 4/2009.
- 65 **7.2 Vzhľadom na širokú koncepciu totožnosti účastníkov a totožnosti nárokov** podľa práva EÚ vzniká otázka, či je táto účasť bez námietky absencie právomoci súdu relevantná aj pre medzinárodnú právomoc vydať predbežné opatrenie na priznanie predbežného výživného pre obe maloleté deti, najmä preto, že prípadná prekážka začatej veci nárokov maloletých detí na výživné je založená na rozvodovom konaní prebiehajúcim len medzi rodičmi.

Ad II. Prerušenie konania:

- 66 [omissis]